

▣ **На данашњи дан 1839.** године основана је Прва београдска гимназија, најстарија средња школа која постоји у континуитету у престоници Србије.

Најпре је имала два разреда, три године доцније чет, а професори су били, првих деценија, по правилу, Срби из Војводине. Кроз њу је прошла плејада истакнутих личности српске историје, науке, уметности и културе, укључујући Стојана Новаковића, Милана Милићевића, Слободана Јовановића, Петра Кочића, Брану Петронијевића, Веселина Чајкановића, Александра Белића, Милована Глишића, Јована Скерлића, Јована Двијића, Михаила Петровића Аласа, Лазу Лазаревића, Стевана Бремца, Мокранца, Корнелија Станковића, краља Петра I Карађорђевића, Живојина Мишића, Степу Степановића, Гаврила Принципa, Милана Стојадиновића, Александра Дерока, Момчила Настасијевића, Мошу Пијаде, Светозара I лигорића.

1155 - Немачког краља Фридриха I Барбаросу за римског цара крунисао је папа Хадријан IV.

1429 - Француске снаге под вођством Јованке Орлеанке I војводе од Аленсона сустигле су и поразиле код Патеа енглеске трупе које су се повлачиле после неуспеле опсаде Орлеана.

1583 - У Лондону је издата прва полиса животног осигурања у свету.

1812 - Рођен је руски писац Иван Александрович Гончаров, који је сјајним стилем описао

стагнацију, мртвило и декадентност руског племства половином 19. века. Атмосфери апатије и бесмисла која је обузела руско племство, супротставио је све снажнији продор виталних духова младог грађанства. Име Обломов главног јунака другог дела истоименог романа-трилогије и појам "обломовштина" постали су синоними за апатију и безвољност. Изврским стилско-језичким и психолошким поступком у обликовању главног јунака, природним дијалогом, мноштвом детаља који стварају атмосферу и допуњују основну поруку дела дочарао је стање духа карактеристично за високе кругове руског друштва његовог времена. Остала дела: романи "Обична прича", "Понор", есеји "Милион грчева", "Боље икад него никад", "Успомене о Белинском", путопис "Фрегата Палада".

1812 - Конгрес САД усвојио је декларацију о објави рата Великој Британији због наметнутих трговинских ограничења.

1815 - Британска армија фелдмаршала Артура Велзлија, војводе од Велингтона и пруске снаге фелдмаршала Гебхарда фон Блихера потукле су код Ватерлоа у данашњој Белгији војску француског цара Наполеона I. Пораз је приморао Наполеона да 22. јуна други пут абдицира, после чега је заточен на острво Света Јелена у Атлантику, где је умро 1821. Постоје спекулације да је отрован.

1823 - После гушења устанка против његове владавине и губитка Бразила 1822, краљ Жоао VI поништио је португалски устав, на чије га је проглашење присилио притисак грађанске револуције која је планула 1820.

1868 - Рођен је мађарски регент адмирал Миклош Хорти де Нађбања, који је од 1920. до 1944. владао са званичном титулом "краљевски регент Мађарске". Мађарску је увео у Други светски рат на страни Немачке и учествовао је у распарчавању Краљевине Југославије. Његове трупе извршиле су неке масовне злочине, највише на југу Бачке у Шајкашкој и у Новом Саду, над српским цивилима. Као адмирал, пред крај Првог светског рата постао је командант аустроугарске флоте и 1918. је угушио побуну морнара у Боки Которској, а 1919. у Мађарској је предводио гушење комунистичке побуне, коју је водио Бела Кун. После другог светског рата уточиште му је пружила Салазарова Португалија, где је и умро. Југославија га је прогласила ратним злочинцем, али никада није изведен на суд.

1881 - Русија, Аустрија и Немачка потписале су тајни савез "Лигу три цара".

1882 - Рођен је бугарски револуционар и државник Георги Михајлович Димитров, вођа и један од твораца Комунистичке партије Бугарске, први председник бугарске владе после Другог светског рата, генерални секретар Коминтерне од 1935. до 1943. После паљевине Рајхстага 1933, за коју су нацисти покушали да оптуже комунисте, судио му је нацистички суд на Лајпцишком процесу. Сјајном одбраном претворио је суђење у оптужбу против нацизма, што је имало изузетан одјек у целом свету.

1884 - Рођен је француски политичар Едуард Даладје, потписник Минхенског пакта с Немачком 1938, којим је Адолфу Хитлеру омогућено да окупацијом Судета распарча Чехословачку. Између два светска рата био је три пута француски председник владе, а у Другом светском рату интерниран је у Немачку после окупације Француске.

1928 - Норвешки поларни истраживач Руал Амундсен, први човек који је освојио Јужни пол, нестао је током лета авионом изнад Северног леденог океана. Ка Северном полу полетео је у покушају да пронађе несталу италијанску експедицију и очито је погинуо у авионској несрећи. Истраживао је пределе око Северног и Јужног пола и на најјужнију тачку Земље доспео је 14. децембра 1911. а Северни пол прелетео је у мају 1926. Први је од 1903. до 1906. прошао цео Северозападни пролаз северно од Америке, између Атлантског океана и Беринговог мореуза и од 1918. до 1921. Североисточни пролаз северно од Европе, од Норвешке до Беринговог мора. Написао је дело "Јужни пол".

1936 - Умро је руски писац Алексеј Максимович Пјешков, познат као Максим Горки, утемељивач социјалистичког реализма. Најчешћа тема његовог стваралаштва су људи са такозваног дна, побуњеници свих врста, изгубљени и презрени. После 1917. полемисао је с вођом Октобарске револуције Лењином и другим челницима бољшевика, критикујући поступке совјетских власти. Истовремено је учествовао у интелектуалној обнови земље и сматра се најзначајнијим културним послеником у постоктобарској епохи. Умро је 1936, у време највеће Стаљинове страховладе, под околностима које нису потпуно расветљене. Дела: приче, приповетке и романи "Макар Чудра", "Старица Изергил", "Маљва", "Коновалов", "Песма о Соколу", "Фома Гордејев", "Мати", "Песма о веснику олује", "Лето", "Тројица", "Исповест", "Градић Окуров", "Челкаш", "Живот Матеја Кожемјакина", "Супрузи Орлови", "Артомонови", "Живот Клима Самгина", "аутобиографска" трилогија "Детињство", "Међу људима" и "Моји универзитети", драме "Малограђани", "На дну", "На летовању", "Деца Сунца", "Варвари", "Непријатељи", "Васа Железнава" (две верзије), "Јегор Буличов и остали", успомене "Лав Толстој".

1940 - Француски генерал Шарл де Гол упутио је из Лондона радио поруку земљацима широм света да се одупру окупацији Немачке и представио је себе као предводника "слободних Француза" (оних који не признају Владу у Вишију). Његов проглас је посебно имао одјека у француским колонијама, мало по мало оне су одрицале послушност Петеновој Влади у Вишију и признавале Де Гола.

1940 - Немачке трупе су заузеле стратешки значајну француску луку Шербур.

1942 - Рођен је енглески музичар Пол Мекартни, члан квартета "Битлси", који су шездесетих година 20. века постали најпопуларнији рок састав. После распада "Битлса" 1972. наставио је самосталну музичку каријеру.

1953 - Проглашена је Република Египат са генералом Мухамедом Нагибом - вођом побуне којом је 1952. с власти збачен краљ Фарук - као председником.

1965 - Ваздухопловни вицемаршал Нгујен Као Ки, амерички штићеник, је преузео власт као премијер Јужног Вијетнама и позвао на одлучнији рат против ослободилачког покрета Вијетконг.

1968 - Британски Дом лордова одбацио је одлуку лабуристичке владе о санкцијама против режима беле мањине у Родезији.

1972 - Британски путнички авион типа "Трајдент" срушио се убрзо по полетању из Лондона, што није преживео нико од 118 људи у летилици.

1975 - Убици краља Саудијске Арабије Фејсала у марту 1975, краљевом синовцу принцу Фејсалу Мусаиду, јавно је одрубљена глава испред палате владе у Ријаду.

1979 - У Бечу су Леонид Брежњев и Џими Картер потписали споразум САЛТ 2 којим су се Совјетски Савез и Сједињене Државе обавезали да ограниче стратешко нуклеарно

наоружање.

1987 - Израел је осудио одлуку поглавара римокатоличке цркве папе Јована Павла II да прими у аудијенцију председника Аустрије Курта Валдхајма, умешаног у ратне злочине нациста током Другог светског рата.

1993 - Савет безбедности Уједињених нација одобрио је слање 7.600 "плавих шлемова" у шест градова у Босни и Херцеговини.

1996 - Савет безбедности УН ставио је ван снаге забрану извоза тешког наоружања бившим југословенским републикама.

1996 - Бењамин Нетанјаху је преузео дужност председника владе Израела као најмлађи шеф владе у историји те земље, после изборне победе његове десничарске коалиције.

1997 - Турски премијер Неџметин Ербакан, први исламиста у историји модерне Турске на челу владе, поднео је оставку, чему је претходио снажан притисак традиционално секуларног турског армијског врха.

2004 - Шефови држава или влада 25 чланица ЕУ усвојили су у Бриселу први устав ЕУ, уз договор да документ ступи на снагу пошто га ратификују све земље чланице.

2004 - Велика Британија је доделила почасну титулу витеза ловцу на нацисте Симону Визенталу, у знак признања за служење човечанству.

2005 - Суданска влада потписала је у египатском главном граду Каиру мировни споразум са једном од највећих опозиционих група, Националном демократском алијансом (НДА) с намером да оконча 16-годишњи сукоб у којем је погинуло више од два милиона људи, а око четири милиона је било приморано да напусти своје домове.

2010 - Умро је Жозе Сарамаго, португалски писац, нобеловац. Рођен је у сељачкој породици и променио је низ занимања, да би се тек 1976. посветио књижевности. Сматра се једним од највећих португалских писаца. Превођен је на преко тридесет језика. Дела: "Ембарго и друге приче", "Година смрти Рикарда Реиша", "Слепило", "Седам сунаца и седам месечина", "Јеванђеље по Исусу Христу".

2010 - Умро је Богдан Богдановић, архитекта, универзитетски професор, члан САНУ. Извесно време био је градоначелник Београда. Аутор је великог броја споменика посвећених жртвама и борцима у Другом светском рату (Јасеновац, Мостар, Бела Црква, Јеврејске жртве, Београд). Објавио 26 књига на српском и немачком, стручних и публицистичких. Дела: "Залудна мистрија", "Урбанистичке митологеме", "Урбс и Логос", "Уклети неимар".

(Танјуг)